

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยที่เป็นผู้ผลิตสินค้าประเภทอาหารเพื่อการส่งออก ตามแนวคิดของทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-based theory) และอิทธิพลของการใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐที่มีต่อ ผลกระทบของทรัพยากร และความสามารถขององค์กรที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งผลกระทบระหว่างความสามารถในการแข่งขัน และผลการดำเนินงาน

ทฤษฎีฐานทรัพยากร มีแนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในองค์กรว่า เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขัน ปัจจัยภายใน ได้แก่ ทรัพยากร และความสามารถขององค์กร ทรัพยากร ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรด้านการเงิน ทรัพยากรทางการตลาด และทรัพยากรด้านทรัพย์สินทางปัญญา ส่วนความสามารถขององค์กร เป็นกระบวนการปฏิบัติงานประจำขององค์กร ได้แก่ ระบบการวางแผน ระบบฐานข้อมูล และระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต ส่วน

ปัจจัยภายนอกได้ศึกษาการใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐทั้งใน
ฐานะตัวแปร Moderator และตัวแปรอิสระ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัย
เชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจ
จำนวน 317 กิจการ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ได้นำผลไปสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group)
ผู้ประกอบการเพื่อยืนยันผลรวมทั้งสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ
จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงสรุปรวบรวมผลการวิจัยมาประมวลเป็น
ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐและภาคธุรกิจ

ผลการวิจัยพบว่า การมีทรัพยากรของวิสาหกิจ ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ คือ
ความรู้ และประสบการณ์ของบุคลากรทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ทรัพยากร
ด้านการเงิน คือ การมีเงินทุนที่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ และมีสภาพคล่องที่ดี
ทรัพยากรด้านทรัพย์สินทางปัญญา คือ การมีข้อมูลที่เป็นข้อมูลทางการค้า หรือเป็น
ความลับทางการค้า มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน ส่วน
ความสามารถขององค์กรที่เป็นระบบการวางแผน และระบบควบคุมคุณภาพด้านการ-
ผลิต มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขันเช่นกัน อีกทั้งผลการ-
ดำเนินงาน และความสามารถในการแข่งขันมีผลในเชิงบวกต่อกัน

การใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐ มีผลต่อผลกระทบของ
ทรัพยากรด้านการเงิน และมีผลต่อผลกระทบของทรัพยากรด้านการตลาด นั่นคือ
วิสาหกิจที่มีระดับทรัพยากรด้านการเงิน หรือมีระดับทรัพยากรด้านการตลาดอยู่ใน
ระดับเดียวกัน วิสาหกิจที่ใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐสูง จะมี
ความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าวิสาหกิจที่ใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุน
ของภาครัฐต่ำ

จากผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะต่อวิสาหกิจ คือ วิสาหกิจควร
พัฒนาทั้งศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถขององค์กรในด้านต่าง ๆ
พัฒนาตราสินค้าและชื่อเสียงของวิสาหกิจ พัฒนาศักยภาพด้านการจัดหาเงินทุน รวมทั้ง

พัฒนาด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจควรใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมสนับสนุน
ของภาครัฐที่เหมาะสมกับระดับทรัพยากรขององค์กร

ในด้านของภาครัฐ ควรใช้การมีส่วนร่วมของวิสาหกิจ และสถาบันการศึกษาใน
การวางแผนการพัฒนาวิสาหกิจในระยะยาว บูรณาการทรัพยากรเพื่อให้เกิดการใช้
ทรัพยากรของภาครัฐอย่างคุ้มค่า พัฒนาศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ และฐานข้อมูลให้
มีความทันสมัย ส่งเสริมให้วิสาหกิจสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งเงินทุนได้จริง และ
พัฒนาศักยภาพด้านการตลาดและการบริหารจัดการของวิสาหกิจ อีกทั้งผู้วิจัยได้
เสนอแนะประเด็นเพื่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

This dissertation is concerned to identify competitive factors affecting
small and medium-sized food processing export firms in Thailand.

Additionally investigated is the utilization of government support programs
by these firms. For these programs influence firm competitiveness through
affecting their resources and their organizational capabilities. Finally,
additionally considered is the degree of correlation between the performance
and competitiveness of these firms.

Competitive factors used in this study were derived from Resource-
Based Theory. This theory emphasizes (1) the internal resources of firms
(human, physical, financial, marketing, and intellectual) and (2) the

capabilities of firms as sources of competitiveness. The utilization of government support programs was included as an external factor serving as a moderator.

The empirical part of the study was based on quantitative analyses of survey data collected from 317 small and medium-sized food processing export firms in Thailand listed as exporters by the Department of Export Promotion. A multiple regression analysis with the two-stage least square method was used to test the framework. In order to re-confirm the quantitative results within the current context of practitioners, a focus group was created of practitioners comprised of entrepreneurs in the food industry. In addition, were in-depth interviews with senior government officials.

The analyses show that linkages between the resources, organizational capabilities and competitiveness of firms can be identified. These linkages are partially compatible with resource-based logic. Three of the five resources, (human, financial and intellectual) are positively correlated at a statistically significant level with the competitiveness of these firms. The two systems of organizational capabilities, planning and controlling within a quality system, are positively related to a firm's competitiveness. Other resources and capabilities bear no relationship with competitiveness. Results further revealed that the utilization of government support programs influences competitiveness only through finance and marketing resources. There are no direct correlations with the use of such programs as is consistent with past studies and the literature. Therefore, interaction between the competitiveness and the performance of these firms is demonstrated.

Based on the major findings of this study, it is recommended that entrepreneurs should concentrate on improving human resource competencies and routine working systems, developing financial strategies, building brand name and company reputation, enhancing product innovation and utilizing government assistance appropriate to the level of firm resources and capabilities. Government should consider the participation of enterprises and educational institutes in policy direction and integration of resources. Furthermore, it should develop government agency competencies and provide up-to-date information to entrepreneurs. Finally, it should assist enterprises in accessing financial sources and improve marketing and management competencies.

Implications for practitioners and policy makers are discussed in more detail in Chapter 5. Finally, this dissertation provides suggestions for future research in this area.